

Alle meninger / Samfunn / Politikk

Joar Tranøy

Innlegg: 1

Kommentarer:

Sakkyndighet og rettssikkerhet i barnevernsaker

Publisert 1. februar - 1772 visninger Innlegg

Rettssystemet støtter en praksis som ser ut til å bestå av et «toppfolkenes partnerskap» mellom sakkyndige psykologer, barnevern og rettsvesen. Så lenge et slikt system opprettholdes, vil bruk av Barnesakkyndig kommisjon kun fungere som legitimering

Sakkyndighet og rettssikkerhet i barnevernsaker

Hvordan ivaretaes rettssikkerheten til barnet og dets biologiske foreldre I forhold til bruken av psykologisk sakkyndige i barnevernsaker? Fylkesnemnda og domstolen som beslutningsorgan og barneverntjenesten som part engasjerer psykologisk sakkyndig. Barnevernet utferdiger mandatet. Både retten, fylkesnemnda og barneverntjenesten tar utgangspunkt i det samme utvalg av sakkyndige psykologer som vanligvis tar oppdrag både fra barneverntjenesten og domstolen. I motsetning til den private part, har barneverntjenesten ansvar for å fremme saken for nemnda og følgelig også ansvar for å få den opplyst (§7-3). I praksis er det slik at fylkesnemnda sjelden selv uavhengig av barnevernet oppnevner sakkyndige. Barneverntjenesten får dermed en annen stilling enn den private part i saker om omsorgsovertakelse. En slik institusjonell ordning reiser tvil om uavhengigheten til sakkyndige. Det er mildt sagt betenkelig at psykologer både kan være utredere for kommuner og

sakkyndige medlemmer av fylkesnemnda. En psykolog kan overfor samme kommune opptre som utreder i en sak og beslutningstaker i nemnda i en annen. Psykologer opptre vekselvis som utredere og dommere. Oppnevnte sakkyndige skal være objektive og partsnøytrale i sine vurderinger. Praksis viser at det i mange tilfeller ikke er slik. Retten, fylkesnemnda og barneverntjenesten tar i mange tilfeller utgangspunkt i det samme utvalg av sakkyndige. Psykologenes troverdighet er tvilsom grunnet deres tette bånd til barneverntjenesten og den økonomiske gevinst som sakkyndige utredninger gir. Psykologene betales av barnevernet for å gi en sakkyndig vurdering av barn, foreldre og omsorgssituasjonen. Dessuten oppnevnes de samme psykologene som sakkyndige medlemmer av fylkesnemndene og domstolene for å være med og avgjøre sakene. En psykolog kan ha cirka 20 saker som betalt sakkyndig for barnevernet og cirka 30 saker som sakkyndig medlem av forskjellige fylkesnemnder og dessuten fagkyndig meddommer i tingrett. Menneskerettighetskonvensjonens artikkel seks foreskriver at enhver har krav på rettferdig rettergang. Det gjelder

også i barnevernssaker i fylkesnemnd og domstoler vedrørende omsorgsovertakelse av barn, tilbakeføring og samvær. Ledende psykologer i Forum for sakkyndige psykologer (FOSAP) uttaler at kommunalt oppnevnte sakkyndige må ses som en rådgiver for kommunene hvis hovedoppgave er å hjelpe barnevernets saksutredning. Det understrekes at det ikke er den kommunalt oppnevnte sakkyndiges oppgave å overprøve barneverntjenestens vurderinger. En slik holdning undergraver objektivitet og partsnøytralitet. Hvordan står det til med kvaliteten på psykologenes sakkyndige utredninger? En nyetablert "Barnesakkyndig kommisjon" bygget etter modell av Den rettsmedisinske kommisjon " skal sørge for kvalitetskontroll. Alle rapporter fra sakkyndige i barnevernssaker skal rutinemessig sendes til denne kommisjonen for vurdering før

de benyttes for en endelig avgjørelse – både i forvaltningen og domstolen. Flere av medlemmene i den kommisjonen er tilknyttet Forum for sakkyndige psykologer (FOSAP). Disse representerer

investerte egeninteresser i barne-vern saker. Undertegnede har undersøkt 37 omsorgsovertakelsessaker i tidsrommet 2000–2004 som resulterte i vedtak om omsorgsovertakelse i Fylkesnemnda (Forskningsrapport til Nordisk Samarbeidsråd for Kriminologi 2006). Undersøkelsen viser blant annet stor mangel på kontroll av feilkilder med hensyn til bruk av observasjoner, tester og vurdering av utsagns pålitelighet og gyldighet. Manglende pålitelighet er et gjennomgående mønster i de fleste sakkyndige utredninger foretatt av psykologer. Mange utredninger er klart tendensiøse i framstillinger av biologiske foreldre. Fosterforeldre beskrives gjennomgående med positive karaktertrekk. Biologiske foreldre tilskrives overveiende negative egenskaper. Det gjelder blant annet aktiviteter. Fosterforeldre leker med barna. Biologiske foreldre gjør det ikke. De "holder på" med ting. Rapportene er ensidig stereotype og overflatiske . Ett eksempel er vurdering av vedsaging. Det beskrives som lite stimulerende for barnet (10–12 år). Det er ikke vurdert

ulike kvaliteter ved samvær mellom barn og voksne. Stimulering omfatter mer enn direkte verbal kontakt. Å sage ved forutsetter kommunikasjon og samhandling mellom barn og foreldre særlig hvis far og sønn bruker en og samme sag. Holdningen til barns uro i fosterhjemmet tilskrives ensidig tidligere problembelasting forårsaket av biologiske foreldres omsorgssvikt som ikke nødvendigvis er dokumentert. Det er slående at eventuelle negative konsekvenser av atskillelsen fra biologiske foreldre ikke er vurdert. Kvaliteten på sakkyndige utredninger er neppe bedret siden 2004. Gjennomgang av 21 rapporter fra tidsrommet 2006 – 2009 viser samme mønster. Psykologen og forskeren Robyn Dawes påviser at profesjonelle klinikere egner seg vært lite til å forstå og forutsi enkeltindividers adferd. Dawes viser til nærmere 90 kvalitativt ulike studier av klinikers skjønnsmessige vurderinger, og finner en nesten entydig tendens til at mekaniske prosedyrer for å kombinere informasjon er overlegen psykologers vurderingsevne. Dawes dokumenterer at

lang erfaring ikke bedrer treffsikkerheten i vurderingene. En grunn til dette mener han er mangelfull tilbakemelding på arbeidet, i den forstand at det tar lang tid før en vet hvordan det eksempelvis går med barna på sikt. I følge Dawes gir offentlig godkjenning av psykologer ingen garanti for faglig kvalitet, fordi den faglige skolering ikke er valid vitenskapelig. Kliniske psykologer lærer seg først og fremst meningene til noen med høy status på området. Offentlig godkjenning er mest en beskyttelse av profesjonen selv, fremfor å beskytte offentligheten slik den angivelig skal gjøre. Kan man ha tillit til psykologer med mange oppdrag for barnevernstjenester? En slik praksis innebærer stor økonomisk betydning for vedkommende psykolog. Vil en slik praksis gi den private part i en barnevernssak en saklig og rettferdig behandling? Vil ikke de fleste tro at slike psykologer gir barnevernet medhold i bortimot 100 prosent av sakene, og er det ikke nettopp det disse psykologene i praksis gjør? En rettferdig rettergang krever vanntette skott mellom de psykologene som tar

oppdrag fra barnevernet, og de som påtar seg å være sakkyndig meddommer for domstolene eller fylkesnemndene. Vanntette skott gir kanskje også en mulighet for at fagkyndige medlemmer i fylkesnemnd og domstoler opptrer som reelle sakkyndige, noe de i svært liten utstrekning gjør i dag. Fylkesnemndledere vil sannsynlig i større grad foreta nøytrale vurderinger når kommunens psykolog ikke er en psykolog som vedkommende fylkesnemndleder nær sagt til stadighet har som kollega i fylkesnemnda og derfor har nærmest et kollegialt forhold til også når vedkommende er engasjert av barnevernet. Den kliniske psykologutdanningen i Norge har ingen opplæring i utredningsmetodikk. Sammenslutningen av psykologer i FOSAP omfatter medlemmer med styreverv i barnevernsinstitusjoner og medlemskap i barnevernets tiltaksgrupper. Tette bånd

mellom sakkyndige psykologer, barnevern og rettsvesen influerer på psykologers metodebruk, spesielt i forhold til vurdering av såkalt autoritative kilder. Opplysninger fra offentlig instans er ikke nødvendigvis pålitelige i den betydning at de er kontrollert mot uavhengige kilder. Ofte er opplysningene basert på synsing og rykter.

Rettsystemet støtter en praksis som ser ut til å bestå av et «toppfolkernes partnerskap» mellom sakkyndige psykologer, barnevern og rettsvesen. Så lenge et slikt system opprettholdes, vil bruk av Barnesakkyndig kommisjon kun fungere som legitimering og et ferniss for kvalitetssikring og nøytralitet.

Joar Tranøy Psykolog og forsker

Heidi Stakset

Innlegg: 22

Kommentarer: 688

Menneskets gjenkomst

Publisert 1. februar Kommentar #1

I denne virkelighetsdype teksten finner vi en ny betydning av ordet menneskeverd. Gjennom striden med de offentlige etaters prinsipper, skinner enkeltpersonens fundament klarere. Koordinatssystemets enerådende herredømme blir brutt, og personen framstår som en likeverdig kilde å beskrive virkeligheten på. Denne likeverdighet springer ikke fram naturlig, men vokser ut av ansvaret som utgjør en absolutt grense mot den falske makt som fordømmer menneskene.

May - Harriet Seppola

Innlegg: 8

Kommentarer: 16

Om barnevern og fylkesnemd.

Publisert 1. februar Kommentar #2

Jeg vil takke Joar Tranøy for en fin artikkel.

Jon Alvheim foreslo allerede i 1995 at fylkesnemda skule nedlegges , fordi at dette ble opprettet for å gi foreldre og barn rettsikkerhet, dette er ikke blitt gjort.

Omsorgsoveratkelsene øker i en foruroligende grad og ingen får overbevist meg at dagens foreldre er så mye dårligere foreldre enn før i tiden.

Men tarskelen for omsorgsovertakelser har blitt påfallende lav særlig nå omsorgsovertakelser blir regnet som hjelpetiltak.

Selv i enkleste straffesaker er rettsikkerhetsgarantien atskillig bedre enn i alvorlige barnevernssaker.